

FISKEØKOLOGISK LABORATORIUM

www.foel.dk

Albertslund Kommune
Trafik og Natur, Miljø og Teknikforvaltningen
Nordmarks Alle'
2620 Albertslund
Att.: Jan Holm

Helsingør den 18. maj 2011

Resume – Fysiske og biologiske forhold i St. Vejleå opstrøms Tueholmsøen.

I perioden den 4.-11. april 2011 blev der foretaget en besigtigelse af den fysiske tilstand og udført undersøgelser af fisk og smådyr i St. Vejleå på stykket fra Tueholmsøen til Snubbekorsvej. Undersøgelsen var bestilt af Albertslund og Høje Taastrup kommuner og feltarbejdet udført af Fiskeøkologisk Laboratorium med hjælp fra Albertslund Kommune.

I opgaven blev den fysiske tilstand vurderet og på repræsentative 100 m strækninger opgjort som standard i Fysisk Indeks (DFI), hvorunder der blev givet anvisninger til forbedringer, både af de fysiske forhold og forhold generelt til gene for et sundt vandløbsmiljø. Fiskebestanden blev undersøgt på syv stationer ved elektrofiskeri, og smådyrsfaunaen og vandløbskvalitet undersøgt på ni stationer, iht. Dansk Vandløbsfaunaindeks (DVFI).

Ifølge aftale gives her et kort resume af undersøgelsen og væsentlige resultater. I figur 1 fremgår stationeringen i St. Vejleå, hvorunder vandløbet er inddelt i fire overordnede partier for overblik (se forklaring i figurtekst).

Fysisk tilstand

På parti 1 byder St. Vejleå på overvejende nydelige fysiske forhold, der for størstedelen har karakter af ørredvand. Gode faldforhold, rig fysisk variation og mange steder en gruset/stenet bund forstærker indtrykket af strømvandslokalitet. Den fysiske tilstand blev vurderet som god og høj på tre delstrækninger og hhv. ringe og moderat på en delstrækning. Forbedring i form af indsnevring af profil, udlægning af sten og grus, samt optimering af eksisterende gydebanker vil fremme forholdene som ørredvand og levevilkårene for smådyr.

Midt på strækningen tilledes grundvand, der med sin kølighed og mængde må formodes at skabe ideelle leveforhold for ørreden og en rentvandsfauna af smådyr i perioder med svindende sommervandføring og ustabile iltforhold.

Problem: På store dele af partiet fandtes trådalger i en tæthed, der tyder på en næringspåvirkning opstrøms fra.

Parti 2 er for størstedelen med ringe fysiske forhold, og fra den indskudte sø ikke langt nedstrøms Roskildevænge har vandløbet form som en kanal med et for bredt profil og dyndet bund, kun brudt af et mindre stenstryg nedstrøms en stibro. Her er den fysiske tilstand vurderet som dårlig. På stykket fra Roskildevænge til søen har vandløbet derimod karakter af bjergbæk med flotte fysiske forhold og høj fysisk tilstand. Af forbedringer skal søen afsnøres, og et delvist nyt forløb etableres med slyng og fysisk variation for at genskabe liv og dynamik i vandløbet. Det vurderes, at det vil være muligt at skabe gode levebetingelser for en ørredbestand frem til Roskildevænge.

Problem: Udover de ringe fysiske forhold (nedstrøms søen), præges strækningen af næringspåvirkning opstrøms fra, hvilket især fremgår af fede algebelægninger og fnadder på det fysisk flotte stykke lige nedstrøms Roskildevej.

På parti 3 er vandløbet tungtflydende, på størstedelen okkerpåvirket og især på stykket opstrøms Roskildevej gennem tiderne hårdt vedligeholdt med oprensning, hvilket har efterladt et uniformt forløb, et for bredt profil og dyndet bund. Den fysiske tilstand blev vurderet på tre delstrækninger og var ringe eller dårlig. Gennem størstedelen af ådalslavningen fra motorvejen og frem til et tilløb fra Høje Taastrup lige nord for Roskilde Kro gamle haver løber vandløbet i oprindelige mæandere, hvilket giver området en helt unik karakter. Nedbragt vandsføring (fra vandindvinding) og et beskedent fald giver forløbet i de oprindelige slyng en dvask karakter med tilgroning af sumpplanter, trådalger og meget dyndet bund. Tæt forekomst af trådalger peger på en næringspåvirkning opstrøms fra.

Problem: En forbedring af miljøtilstanden vil kræve gennemgribende variationsforbedrende indgreb, hvorunder øget vandsføring og sikring af en minimumsvandsføring i sommerhalvåret vil være af stor betydning. Vandløbet modtager opspædet spildevand, tilsyneladende stødvis i væsentlige flom fra et tilløb øst for den gamle Roskilde Kro, og tillige fra et tilløb fra vest i Høje Taastrup Kommune. I begge tilløb fandtes tydelige tegn på overløb (store flom), ristestof og lugt af kloakvand.

På parti 4 opstrøms motorvejen får vandløbet langt størstedelen af sin vandsføring fra et regnvandsbassin fra øst lige opstrøms motorvejen. Måtter af trådalger lige nedstrøms tilløbet afslører, at vandet er næringsrigt. Opstrøms tilløbet har St. Vejleå en yderst spinkel karakter, og blot 200-300 m længere opstrøms er der blot det tørlagte profil tilbage. På det ”våde” stykke findes to rørudløb, der bør undersøges nærmere. Længere opstrøms tilledes vandløbet stødvis okkerholdigt aflastningsvand fra et vandværk i Høje Taastrup Kommune. Resten af vandløbet ligger som en rende uden nævneværdigt fald, hist og her med stillestående vand frem til nord for Snubbekorsvej. På dette stykke er St. Vejleå ikke en strømvandslokalitet.

Problem: Det næringsrige tilløbsvand fra regnvandsbassinet lige opstrøms motorvejen og det okkerholdige aflastningsvand fra vandværket i Høje Taastrup Kommune vækker bekymring, hvor især alternativer for førstnævnte tilløb burde undersøges. Sikring af en minimumsvandsføring ved oppumpning af grundvand, f. eks. i området for tilløbet fra vandværket, vil have stor gavnlig effekt for vandløbets dyreliv i hele sit forløb. Tilledning af nøje mængder oppumpt grundvand er kendt fra andre sommerudtørrende vandløb.

Fiskebestanden

Fiskebestanden blev undersøgt på ni stationer vist som oversigt i tabel 1. Den største alsidighed fandtes på st. 1579 med i alt seks arter, formentlig som et resultat af strækningens tætte beliggenhed på Tueholmsøen og samtidig gode forhold som opholdsvand for ørred. St. 1579, st. 3-KBA og 1-KBA med fortrinlige fysiske forhold husede en pæn tæthed af småørreder, og på førstnævnte station optrådte tillige havørred i størrelsen 50-70 cm og bækørred på op til 40 cm. St. 2 med et ensartet vandløbsmiljø var uden ørreder (tabel 1).

På parti 2 blev fiskebestanden undersøgt alene på den fysisk flotte strækning nedstrøms Roskildevej (st. 9618), men trods ideelle leveforhold for ørreder husede strækningen alene ål, sudere og ni-pigget hundestejler, antageligt som et resultat af til tider ringe og ustabile iltforhold fra de regnvandsbetingede overløb opstrøms fra.

På parti 3 begrænsede fiskebestanden sig til en beskeden tæthed af ål, aborre og ni-pigget hundestejler, hvilket utvivlsomt skal sammenkædes med de ensartede fysiske forhold, okkerpåvirkning og en næringspåvirkning opstrøms fra. Parti 4 var uden fisk.

Tabel 1. Fiskebestanden registreret ved elektrofiskeri på stationer/partier i St. Vejleå i 2011.

Parti	Station	Fisk
1	1579	Havørred, bækørred, aborre, gedde, ål, suder, ni-pigget hundestejler
1	3-KBA	Bækørred, aborre, ål, ni-pigget hundestejler
1	2	Aborre, skalle, ni-pigget hundestejler
1	1-KBA	Bækørred, aborre
2	9618 (ny)	Ål, suder, ni-pigget hundestejler
3	1578	Ål, aborre
3	1576	Ni-pigget hundestejler

Smådyrsfauna og vandløbskvalitet (DVFI)

Vandløbskvaliteten (DVFI) blev bedømt til en faunaklasse 4 på alle stationer på parti 1 og tillige på en station på parti 2 og 3, hvilket er en klasse fra målet (tabel 1). På den fysiske flotte strækning nedstrøms Roskildevej var vandløbskvaliteten en faunaklasse 3, hvilket også var tilfældet i tilløbet med ristestof og mislугt af kloak fra Høje Taastrup Kommune (st. 1577). På begge stationer præges faunaen af ringe iltforhold og næringspåvirkning (to sider af samme sag). Øverst i systemet var faunaklassen 3, hvilket højst tænkeligt skal henføres til vandløbets spinkle karakter, dog med forekomst af smådyr, der peger på vand hele året.

Af rentvandsfauna huser St. Vejleå den lille klobille *Elmis aenea*, der var udbredt på parti 1, hvilket er uhyre positivt i bestræbelserne på at opnå god økologisk tilstand (faunaklassen 5). Derudover optrådte både netspinnende og flere husbyggende vårfuer, der har særlige krav til det fysiske miljø og iltforhold.

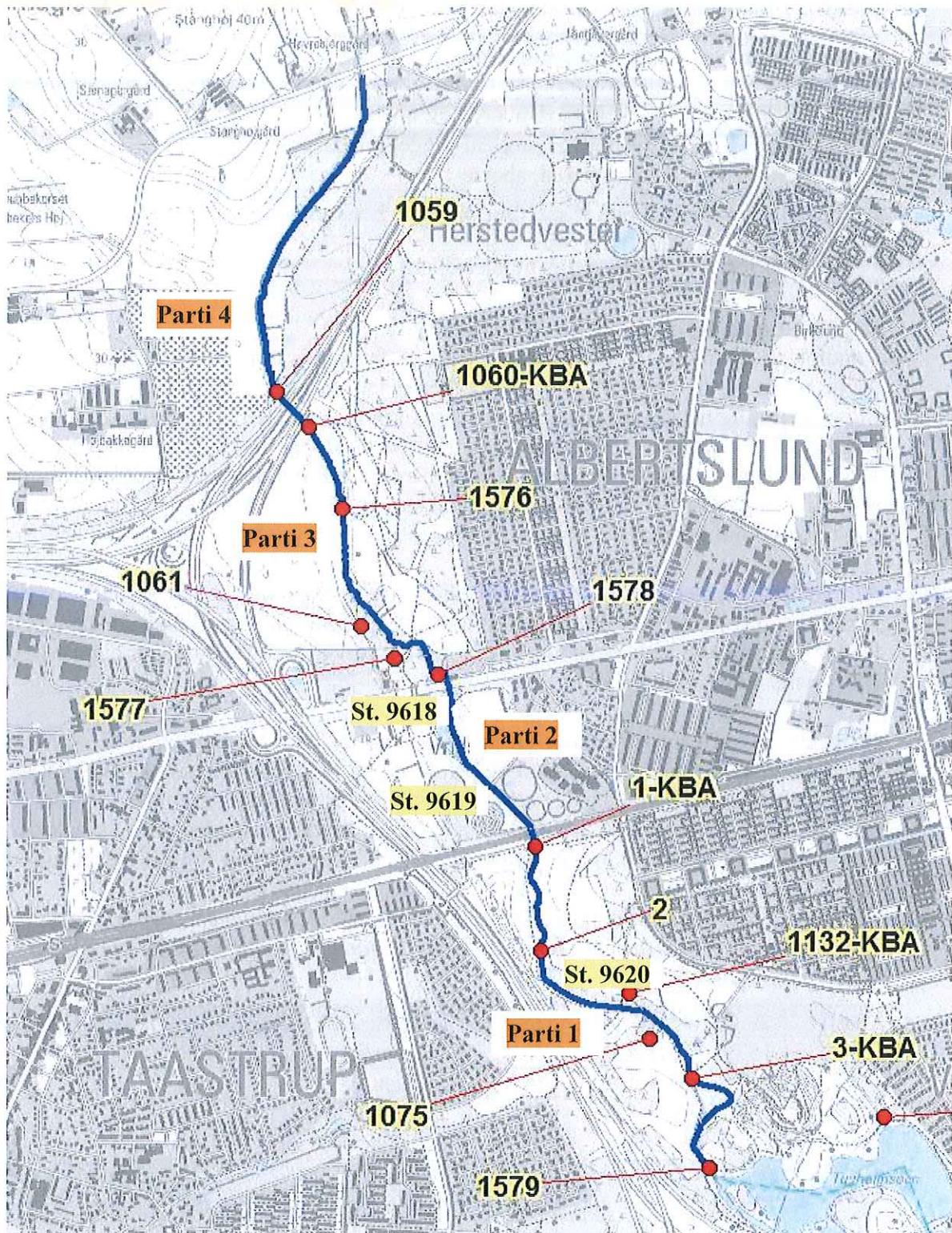
En generel overvægt af robuste grupper af smådyr, især på parti 2, 3 og 4, peger på en betydende næringspåvirkning, ustabile iltforhold og på flere stationer utilstrækkelige fysiske forhold, hvilket er områder, der må skrides ind overfor for at nå målet for god økologisk tilstand, iht. Vandplanen. Især afskæring af overløb med opspædet kloakvand, samt etablering af en gunstig minimumsvandføring (med rent vand) er vigtige indsatsområder.

Tabel 1. Vandløbskvalitet (DVFI), målsætning iht. Vandplanen, den relative tæthed af rentvandsarten *Elmis aenea* – den lille klobille, samt faunaens tegn på næringspåvirkning i St. Vejleå i 2011.

Parti	Station	DVFI	Mål	Lille klobille / tæthed	Fauna - tegn på næring
1	1579	4	5	Ja / fåtallig	Ja
1	3-KBA	4	5	Ja / tæt	Ja
1	9620 (ny)	4	5	Ja / moderat	Ja
1	1-KBA	4	5	Ja / moderat	Ja
2	9619 (ny)	4	5	Nej	Ja, høj grad
2	9618 (ny)	3	5	Nej	Ja, høj grad
3	1576	4	5	Nej	Ja
4	1059	3	5	Nej	Ja, høj grad
(3)	1577 (tilløb)	3	5	Nej	Ja, meget høj grad

Potentiale – fisk og smådyr/vandløbskvalitet (DVFI)

St. Vejleå opstrøms Tueholmsøen har et stort potentiale som ørredvand frem til Roskildevej, mens potentialet for en DVFI 5 er til stede frem til Roskildevej og muligvis helt frem til opstrøms motorvejen, såfremt oppumpning af grundvand kommer på tale. Fuld udnyttelse af potentialet forudsætter, at der frem for alt bliver sat ind overfor påvirkningen med opspædet spildevand, og at en gunstig minimumsvandføring sikres (fra) øverst i systemet.

Figur 1. Stationering i St. Vejleå og inddeling af vandløbet i partier 1-4. Parti 1 fra Tueholmsøen til jernbanen, parti 2 fra Roskildevej til jernbanen, parti 3 fra motorvej til Roskildevej og parti 4 fra Snubbekorsvej til mortorvej.

Brev udarbejdet af Fiskeøkologisk Laboratorium, maj 2011.
Konsulent: Biolog Per Gørtz

Albertslund Kommune - Faunastationer i St. Vejleå og Vridsløselille Å 2013 (DVFI).

Oversigt over vandløbskvaliteten bedømt ved en faunaklasse i Dansk Vandløbsfaunaindeks (DVFI) på tilsynsstationer.
I oversigten er der bemærkninger over tegn på belastningsforhold og forekomst af rentvandsart den lille klobille *Elmis aenea*.

Nr.	Station	Vandløb	Lokalitet	Dato	DVFI 2013	DVFI 2011 (årstal)*	Lille klobille* / tæthed/fremgang**	Bemærkning
1	1579	St. Vejleå	øs. Tueholm Sø ns. afværgedumpning	19-04-2013	4	4	Ja / moderat / lille fremgang	Ja
2	3-KBA	St. Vejleå	Langs grandplantage	19-04-2013	4	4	Ja / moderat / lille tilbagegang	Ja
3	9620	St. Vejleå	Restaureret strækning ved mylog	19-04-2013	3	4	Ja / stor / fremgang	Ja
4	2	St. Vejleå	ns. jernbane	19-04-2013	4	4 (2010)	Ja / fatallig / uændret	Ja
5	1-KBA	St. Vejleå	ns. sti-bro	19-04-2013	4	4	Ja / stor / fremgang	Ja
6	9619	St. Vejleå	ns. Roskildevej	19-04-2013	4	4	Nej	Ja, i moderat grad (mindre ift. 2011)
7	9618	St. Vejleå	Roskildevej (opstrøms)	19-04-2013	4	3	Ja / fatallig / lille fremgang	Ja, i moderat grad (mindre ift. 2011)
8	1578	St. Vejleå	Toftekærstien, tættest på åen	19-04-2013	3	3 (2010)	Nej	Ja, i moderat grad (mindre ift. 2011)
9	1576	St. Vejleå	ns. Ringvej 4	19-04-2013	3	4 (2006)	Nej	Ja
10	1060-KBA	St. Vejleå	ca. 50 m os. Nordparkstien	19-04-2013	3	1 (1998)	Nej	Ja
11	1059	St. Vejleå	Vejleåstien	19-04-2013	3	3	Nej	Ja, i meget høj grad
12	1577	Dybendalsgrøften	Omrønt midt på forløb	23-05-2013	3	ej før	Nej	Ja, i høj grad
13	NY	Vridsløselille Å						

*Ej undersøgt *Rentvandsart *Elmis aenea* i
i 2011. nøglegruppe 2 (DVFI).
**Status ift. 2011.
bønnemusling (*Sphaerium*).
*Tæthed af orme (Tubificidae), igler
(*Erpobdella* og *Helobdella*),
vandbænkbidder (*Asellus aquaticus*),

1

2

Bilag 2. Eksempel på identifikationsniveau for vandløbsfaunaen iht. minimumskravene i DVFI, dog med bestemmelsen af døgnfluer og vårflyer til slægt (Limnephilidae til familie).

Ledreborg Å - st. 627, DVFI-prøve fra forårsindsamling i Roskilde Amt.

(Anvendt under tilladelse af Jørn V. Rasmussen).

Gruppe	Taxa	Antal individer		Diversitetsgrupper		Betydende Nøglegruppe
		Sparkeprøve	Pilleprøve	Positive	Negative	
<u>Arachnida (spindlere)</u>	<i>Hydracarina</i> sp.	1				
<u>Hirudinea (igler)</u>	<i>Glossiphonia</i> sp.	5				
	<i>Helobdella stagnalis*</i>	1			1	
<u>Malacostraca (storkrebs)</u>	<i>Asellus aquaticus*</i>	4	1		1	
	<i>Gammarus</i> sp.	1600	1	1		
<u>Plecoptera (slørvinger)</u>	<i>Brachyptera</i> sp.		1	1		Ng.1
	<i>Nemoura</i> sp.	40	5	1		
<u>Ephemeroptera (døgnfluer)</u>	<i>Baetis</i> sp.	1250	1	1		
	<i>Ephemerata</i> sp.	2		1		Ng. 1
<u>Coleoptera (biller)</u>	<i>Elmis aenea*</i>	56	1	1		
	<i>Helodes</i> sp.	3	1	1		
	<i>Limnius volckmari*</i>	27		1		Ng.1
<u>Trichoptera (vårflyer)</u>	<i>Plectrocnemia conspersa*</i>		1			
	<i>Rhyacophila</i> sp.	2	2	1		
	<i>Agapetus</i> sp.		1	1		
	<i>Sericostoma</i> sp.	1		1		
	<i>Silo</i> sp.	2	3	1		
(Limnephilidae)	Limnephilidae indet.	87	2	1		
<u>Diptera (tovinger)</u>	<i>Dicranota</i> sp.	27				
	Simuliidae	52				
(Chironomidae)	Chironomidae	300				
<u>Gastropoda (snegle)</u>	<i>Anisus</i> sp.		1			
<u>Lamellibranchia (muslinger)</u>	<i>Pisidium</i> sp.	100				
Sum		3560	21	13	2	

* Artsnavn anvendes i DVFI - Én art af slægten i DK.

*et individ

Faunaen bestemmes til en **faunaklasse 7** i DVFI ved mindst 2 betydende taxa i Nøglegruppe 1 og (13 - 2) 11 diversitetsgrupper.

1

(3)

Stationer i St. Vejle Å - systemet
oprettet i WinBio
med kommunegrænser

